

Justis- og beredskapsdepartementet

Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Forslag til ny forskrift om brannforebygging

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap oversender med dette forslag til ny forskrift om brannforebygging.

Med hilsen
for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Avdeling for brann- og redning

Anne Rygh Pedersen
avdelingsdirektør

Anders Leonhard Blakseth
avdelingsleder

Vedlegg: Høringsnotat – forslag til forskrift om brannforebygging

Høringsnotat – forslag til forskrift om brannforebygging

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) sender med dette på høring forslag til ny forskrift om brannforebygging. Forskriften erstatter gjeldende forskrift 26. juni 2002 nr. 847 om brannforebyggende tiltak og tilsyn.

1 Innledning

Skal vi nå det nasjonale målet om færre omkomne i brann, må kommunene få handlingsrom til å gjøre lokale prioriteringer og iverksette målrettede tiltak mot personer som har en høyere risiko for å omkomme eller bli skadet i brann. Samtidig må brannsikkerheten i særskilte brannobjekter ivaretas. Forslaget tar sikte på å tydeliggjøre kravene til eiere og brukere av byggverk, og å fremheve virksomhetenes plikt til systematisk forebyggende arbeid. Kommunene gis større frihet til en selvstendig vurdering av risiko og virkemidler, samtidig som noen sentrale krav til det forebyggende arbeidet er tydeliggjort.

Forslaget medfører ikke endringer i pliktene for staten, kommunene eller private aktører som vil få vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser.

2 Bakgrunnen for forslaget

Brannstatistikken viser at åtte av ti som omkommer i brann, omkommer i boliger. Det fremgår av NOU 2012: 4 *Trygg hjemme - brannsikkerhet for utsatte grupper* at de fleste av disse er eldre eller tilhører andre risikogrupper. Det er avgjørende at det settes inn målrettede tiltak overfor disse gruppene. I dag bruker kommunene betydelige ressurser på tilsyn med byggverk og lignende der brann kan medføre tap av mange liv eller store skader på helse, miljø eller materielle verdier (særskilte brannobjekter). Disse byggverkene eies og brukes i stor grad av virksomheter. Dersom kommunene skal rette større oppmerksomhet mot brannsikkerheten for utsatte grupper, må det forebyggende arbeidet i virksomhetene styrkes.

Pliktene for eiere og brukere av byggverk må da være tydelige og ansvarliggjørende. Det må være et konsekvent skille mellom pliktene for eier og bruker. Videre må det gå klart frem hvilke plikter som bare gjelder for virksomheter. Innholdet i pliktene må også være lett å finne og forstå. Endelig må plikten til systematisk forebyggende arbeid i virksomhetene fremheves.

Ansvarsfordelingen mellom eier og bruker er ikke helt tydelig i gjeldende forskrift. Dette skyldes for det første at forskriften har en forholdsvis komplisert struktur og høy detaljeringsgrad. Pliktene for eiere og brukere av byggverk er plassert i tre ulike kapitler: Ett kapittel med generelle krav til eier og virksomhet/bruker, ett kapittel med krav til organisatoriske tiltak i særskilte brannobjekter og ett kapittel med krav til tekniske tiltak i særskilte brannobjekter. Innenfor hvert av disse kapitlene er det forholdsvis detaljerte branntekniske krav og andre forebyggende plikter. Kravene til eiere og brukere er hovedsakelig plassert i egne bestemmelser, men til dels også i samme bestemmelse.

Som utgangspunkt er eier tillagt ansvaret for tekniske krav til byggverket og sikringsinnretninger, og bruker har ansvaret for brannsikkerhet i tilknytning til bruk. Dette er imidlertid ikke helt konsekvent gjennomført. Bruker har for eksempel plikt til å innrette seg slik

at sikringstiltak og sikringsinnretninger virker som forutsatt, og å påse at bygningstekniske brannverntiltak og øvrige sikringstiltak ikke forringes.

Ansvarsforholdet mellom eier og bruker kompliseres av at begge kan være fysiske og juridiske personer, og at det er ulike krav til disse. Forskriften skiller mellom eier og virksomhet/bruker av brannobjekter. Dette skillet tar ikke høyde for at også eier kan være en virksomhet. Det fører både til et utydelig skille mellom plikter som gjelder virksomheter og andre pliktsubjekter, og en uklar ansvarsfordeling mellom flere virksomheter som eier og bruker det samme byggverket.

Enkelte av pliktene har også et utydelig innhold. Oppgraderingsbestemmelsen i § 2-1 fjerde ledd er et eksempel på dette. Etter denne skal sikkerhetsnivået i eldre bygninger oppgraderes til samme nivå som for nyere bygninger, så langt dette kan gjennomføres innenfor en forsvarlig praktisk og økonomisk ramme. Eldre og nyere bygninger henviser til bygninger oppført før og etter de branntekniske kravene gitt i forskrift til plan- og bygningsloven fra 1985, men etter vedtakelsen av ny plan- og bygningslov i 2008 er denne henvisningen misvisende. Det er dessuten uklart hvor langt oppgraderingsplikten rekker i forhold til de spesifikke branntekniske kravene i andre bestemmelser.

Det er en viktig forskjell mellom plikter til å organisere det forebyggende arbeidet slik at det sikres kunnskap om og oppfølging av rettslige krav, risiko og virkemidler (organisatoriske krav), og de faktiske kravene til byggverket og sikkerhetsinnretninger (tekniske krav). Det er ikke et tydelig skille mellom disse plikttypene i forskriften. De organisatoriske kravene er plassert i ulike bestemmelser og flere kapitler, og enkelte bestemmelser inneholder begge plikttypene. For eksempel inneholder § 2-4 både en plikt til kontroll av installasjoner og lignende, som er en plikt til å ha oversikt og dermed et organisatorisk krav, og tekniske krav til vedlikehold av branntekniske bygningsdeler og lignende. De tekniske pliktene er dessuten i noen grad fremhevet gjennom plassering, omfang og detaljeringsgrad. Dette kan føre til en forskyvning av oppmerksomhet og ressurser bort fra den overordnede organiseringen av det forebyggende arbeidet, til en sporadisk oppfølging av konkrete mangler.

Samlet gir dette noe utydelige krav til eiere og brukere, særlig der flere virksomheter eier og bruker det samme byggverket. Det blir dermed vanskelig for de enkelte aktørene å finne ut av hvilke plikter de har, og hvordan disse kan oppfylles. Dette øker faren for at noen krav ikke blir etterkommet. Uklare forventninger til selvstendig forebyggende arbeid i virksomhetene, øker dessuten behovet for ressurskrevende myndighetsutøvelse fra kommunen.

Forskriften understøtter dette ved de pliktene som er tillagt kommunene. Kommunenes plikter er også regulert i tre ulike kapitler, ett generelt kapittel om kommunens brannforebyggende oppgaver, ett kapittel om tilsyn med særskilte brannobjekter og ett kapittel om feiing og tilsyn med fyringsanlegg. Denne strukturen fremhever i seg selv tilsyn som virkemiddel i det forebyggende arbeidet. Eksakte krav til hyppighet på gjennomføring av tilsyn og feiing innskrenker kommunenes handlingsrom ytterligere.

Gjennomføring av tilsyn med særskilte brannobjekter har vært et sentralt tema ved den statlige kontrollen av kommunenes pliktoppfyllelse. Dette har trolig bidratt til at virkemidlene i det kommunale arbeidet har vært dominert av tilsyn. Det er grunn til å tro at det sterke fokuset på tilsyn med særskilte brannobjekter har medvirket til den markerte tilbakegangen i branner med

mange omkomne. Det må være et mål at ny forskrift om brannforebygging viderefører resultatet av dette arbeidet, samtidig som kommunene får mulighet til å iverksette egnede tiltak mot andre risikoobjekter og risikogrupper.

3 Hovedinnhold i forslaget

Forslaget til ny forskrift om brannforebygging tar sikte på å gjøre kravene til eiere og brukere av byggverk tydeligere både ved en generell forenkling av forskriften, ved at pliktsubjektene presiseres og ved at pliktene får et mer konsekvent innhold. De organisatoriske kravene er fremhevet for å ansvarliggjøre aktørene, særlig virksomheter som eier eller bruker byggverk. Kommunene gis større frihet til en selvstendig vurdering av risiko og virkemidler gjennom færre rammer og føringer for det forebyggende arbeidet. Samtidig fastslås noen sentrale og overordnede krav til dette arbeidet.

Ved siden av et innledende og et avsluttende kapittel, er det foreslått ett felles kapittel for eiere og brukere av byggverk og ett kapittel som regulerer kommunenes oppgaver. Antall bestemmelser er mer enn halvert. Dette skyldes særlig at detaljeringsgraden er betydelig lavere enn i gjeldende forskrift. Som hovedregel står bare de overordnede kravene igjen. Disse vil bli utdypet og presisert i veiledning. Enkelte plikter er dessuten tatt bort fordi de er regulert andre steder eller av andre grunner ikke er nødvendige i forskriften.

I forslaget er *pliktsubjektene* uttrykkelig nevnt både i overskriftene til bestemmelsene og i tilknytning til de enkelte pliktene. Eier får ansvar for de branntekniske kravene til byggverket, installasjoner og utstyr. Bruker skal imidlertid orientere eier om forhold som kan ha betydning for brannsikkerheten i byggverket. Bruker er videre gitt hovedansvaret for å benytte byggverket i samsvar med brukstillatelsen, men eier skal orientere bruker om relevante krav og så langt som mulig sørge for at brukstillatelsen etterkommes. Både eier og bruker får dermed ansvar i tilknytning til bruken av byggverket.

Forslaget tar også sikte på et tydeligere og mer konsekvent *innhold* i pliktene. Ordlyden i bestemmelsene er gjennomgått med sikte på et så presist og forståelig innhold som mulig, særlig pliktene som retter seg mot privatpersoner. Begrepsbruken og systematikken er tilpasset plan- og bygningsloven. Dette innebærer blant annet at de tekniske kravene til byggverk som hovedregel dekkes av plikter i tilknytning til oppføring/endring, vedlikehold, oppgradering og bruk. Det blir dermed mindre fare for motstrid mellom disse generelle kravene og de spesifikke kravene til brannvegger, rømningsveier, sløkkeanlegg og lignende.

Pliktene til *organisering* av det forebyggende arbeidet i byggverk er samlet og tydeliggjort. Enhver eier og bruker av byggverk er gitt en viss plikt til å ha oversikt over krav til brannsikkerhet og den faktiske risikoen i byggverket. Det er strengere krav til mer systematisk sikkerhetsarbeid hos virksomheter. Disse reglene har en parallell i forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) 6. desember 1996 nr. 1127, men de er tilpasset systematisk sikkerhetsarbeid for byggverk. Virksomheter som eier og bruker byggverk skal sikre henholdsvis branntekniske krav og krav til bruk gjennom sikkerhetsarbeidet. Begge skal dokumentere at de oppfylder sine plikter etter forskriften.

Den generelle forenklingen av forskriften innebærer at det stilles færre og mindre detaljerte krav til det forebyggende arbeidet i kommunene. Mange av disse kravene er allerede regulert i brann- og eksplosjonsvernloven eller tilgrensende regelverk, og fjerningen av kravene får dermed ingen rettslig betydning. Forslaget inneholder imidlertid også en reell endring ved at kravene til hyppighet på feiing av fyringsanlegg og tilsyn med særskilte brannobjekter og fyringsanlegg er tatt bort. Siden feiing og tilsyn med fyringsanlegg som regel er gebyrfinansiert, vil ikke kommunene fritt kunne overføre ressursene fra dette til andre virkemidler. Ressursene som i dag brukes til tilsyn med særskilte brannobjekter vil derimot kunne anvendes mot annen risiko og til andre virkemidler.

Forslaget innebærer også en tilsiktet utligning av virkemidlene i det forebyggende arbeidet, særlig ved at tilsyn er gitt en mindre fremhevet plass. Tilsyn vil fortsatt være et viktig virkemiddel i det forebyggende arbeidet, men det må vurderes konkret opp mot risikobildet og alternative virkemidler. Tilsyn må særlig vurderes mot informasjonsarbeid og andre typer formidling av kunnskap. Kommunene vil få en sentral oppgave med å formidle kunnskap om og følge opp det forebyggende arbeidet hos eiere og brukere av byggverk. Også arbeidet mot risikogrupperne vil innebære større vekt på kunnskapsformidling. Kommunene vil også måtte bidra til brannstatistikk og å sørge for at denne kunnskapen blir formidlet til andre offentlige organer og private aktører. Det foreslås at plikten til å gjennomføre disse oppgavene inntas i egen bestemmelse.

Samtidig som kommunene er gitt økt frihet til en lokal vurdering av risiko og virkemidler, foreslås det enkelte bestemmelser som gir økte forventninger til organiseringen av det forebyggende arbeidet i kommunene. Det er foreslått en uttrykkelig plikt til systematisk forebyggende arbeid. Dette innebærer blant annet at kommunene skal sørge for samarbeid internt og eksternt om det forebyggende arbeidet. Det er foreslått egne plikter som belyser de grunnleggende kravene til dette arbeidet: Analyse av risiko og sårbarhet, planlegging av det forebyggende arbeidet og gjennomføring av målrettede tiltak.

Disse pliktene er organisatoriske virkemidler for måloppnåelsen: Å redusere sannsynligheten for og konsekvensene av brann og andre ulykker. Pliktene er formulert slik at kravene til risikovurdering, planlegging og gjennomføring av tiltak kan tilpasses forholdene i den enkelte kommune. Innenfor disse rammene vil kommunene ha stor frihet til å bestemme hvordan de skal løse de forebyggende oppgavene.

Forslaget innebærer at kommunene skal dokumentere at den oppfyller sine plikter etter forskriften. Kommunen må dokumentere at den arbeider systematisk med forebygging, herunder at den har analysert risikoen og sårbarheten for brann, har en plan for det forebyggende arbeidet og gjennomfører egnede tiltak. Dokumentasjonsplikten skal imidlertid ikke styre kommunene i kartleggingen av risiko og valget mellom virkemidler.

4 Nærmere om innholdet i forslaget

4.1 Gjennomgang av ny forskrift

I Innledende bestemmelser

Bestemmelsene i dette kapitlet har hjemmelsgrunnlag i brann- og eksplosjonsvernloven §§ 6, 8, 9, 10, 11 og 13.

§ 1 Formål

Det generelle formålet med forskriften er å styrke det forebyggende arbeidet mot brann. Definisjonen av forebygging fremgår nå uttrykkelig av bestemmelsen: Tiltak for å redusere sannsynligheten for brann, og begrense konsekvensene slike ulykker kan få for liv, helse, miljø og materielle verdier.

Formålsbestemmelsen medfører ingen selvstendig rettsplikt. Pliktene for de private aktørene og kommunene må dermed utledes av andre bestemmelser i forskriften. Formålsbestemmelsen fremhever imidlertid de verdier forskriften skal ivareta, og disse skal tillegges vekt ved tolkingen av forskriften.

§ 2 Virkeområde

Bestemmelsen nevner pliktsubjektene og beskriver pliktene i forskriften. Forskriften regulerer plikter for kommunene, samt eiere og brukere av byggverk. Pliktene for eiere og brukere av byggverk kan være av organisatorisk eller teknisk karakter.

Bestemmelsen utvider også virkeområdet for pliktene i forskriften. Etter sin ordlyd gjelder disse bare forebygging av brann. § 2 bestemmer imidlertid at de også gjelder forebygging av eksplosjon og andre ulykker med brannfarlig, eksplosjonsfarlig, reaksjonsfarlig eller trykksatt stoff så langt de passer. Dette faller sammen med det alminnelige virkeområdet for brann- og eksplosjonsvernloven. DSB antar at de fleste av pliktene i forskriften vil passe også for disse ulykkene, både når det gjelder pliktene for eiere og brukere av byggverk og kommunenes forebyggende plikter. Ved forvaltningen av forskriften må det likevel gjøres en konkret vurdering av om den enkelte plikten er egnet til å regulere forebygging av eksplosjon og lignende ulykker.

II Forebyggende plikter for eiere og brukere av byggverk

Bestemmelsene i dette kapitlet har hjemmelsgrunnlag i brann- og eksplosjonsvernloven §§ 6 og 8.

§ 3 Eiers plikt til å organisere det forebyggende arbeidet i byggverk

Bestemmelsen samler alle organisatoriske krav til eiere av byggverk. Dersom eier bruker byggverket selv, vil han også ha de plikter som gjelder for bruker. De to første leddene gjelder

enhver eier, mens det siste leddet bare gjelder virksomheter. Enhver eier skal ha oversikt over branntekniske krav til byggverket og vurdere den faktiske risikoen for brann. Eier vil også ha en plikt til å orientere bruker og sørge for samordning av flere brukere.

Virksomheter har en plikt til å arbeide systematisk for å sikre at de branntekniske kravene til byggverket blir overholdt. Enkelte hensyn kunne tilsi at pliktene til systematisk forebyggende arbeid reguleres uttømmende av internkontrollforskriften, blant annet hensynet til samordning av tilsyn med virksomhetene. Internkontrollforskriften skiller imidlertid ikke mellom eier og brukers plikter, og den er lite tilpasset systematisk arbeid med ivaretagelse av byggverk. Det er også ønskelig med en uttømmende regulering av de forebyggende pliktene i forskriften om brannforebygging. DSB har derfor valgt å regulere plikten til systematisk arbeid for virksomhetene direkte i forskriften.

§ 4 Eiers plikt til å sikre byggverk mot brann

Bestemmelsen fastsetter de generelle kravene til brannsikkerhet gjennom ulike faser av byggverkets levetid. Eier skal sørge for å oppfylle alle branntekniske krav ved oppføring, vedlikehold og endring. I forskriften er det et uttrykkelig krav om at branntekniske konstruksjoner og sikkerhetsinnretninger skal fungere etter sin hensikt. I tillegg er det plikter i tilknytning til brannvarsling, slukkeutstyr og fyringsanlegg. Ut over dette vil de branntekniske pliktene finnes i annet regelverk, først og fremst i plan- og bygningslovgivningen.

Bruker har det primære ansvaret for brannsikkerheten ved bruken av byggverket, men eier skal så langt som mulig sørge for at byggverket brukes i samsvar med brukstillatelsen. Hvor langt denne plikten rekker, vil bero på en konkret vurdering i den enkelte sak. Det avgjørende vil være hvilken kjennskap eier har eller bør ha til bruken av byggverket, og hvilke muligheter det er til å følge opp eventuell ulovlig bruk.

Virksomheter har en utvidet plikt til brannteknisk sikring av byggverk den eier. Byggverk som er oppført i samsvar med tillatelse etter byggeregler gjeldende før plan- og bygningsloven fra 1985, eller som er oppført uten krav til tillatelse, skal oppgraderes slik at det får en tilfredsstillende sikkerhet mot brann. Tilfredsstillende sikkerhet foreligger ikke med mindre det er tilrettelagt for effektiv varsling og sløkking av brann, samt rask og sikker rømning fra byggverket. Bestemmelsen er ment å videreføre henvisningen til det sikkerhetsnivået som fremgår av teknisk forskrift til plan- og bygningsloven fra 1985. Det innebærer at byggverket enten må endres i samsvar med de tekniske kravene som fremgår av denne, eller må sikres på en annen måte som gir like høyt sikkerhetsnivå. Bestemmelsen gjør dermed ingen reelle endringer i oppgraderingsplikten i § 2-1 fjerde ledd i gjeldende forskrift.

§ 5 Krav til brannvarsling og manuelt slukkeutstyr i bolig og fritidsbolig

Bestemmelsen presiserer at kravet til brannvarsling både gjelder bolig og fritidsbolig, og stiller nå krav om minst én detektor per etasje som dekker nærmere angitte områder. Kravene er tilpasset minstekravene for brannvarsling i nye boliger, og innebærer en viss utvidelse av dagens plikt til å ha røykvarsler. Det er klargjort at brannalarmanlegg kan erstatte røykvarslere. For øvrig viderefører bestemmelsen kravene til varsling og slukkeutstyr i gjeldende forskrift.

§ 6 Krav til fyringsanlegg og tilrettelegging for feiing

Bestemmelsen innebærer ingen reelle endringer i kravene til fyringsanlegg og tilrettelegging for feiing.

§ 7 Brukers plikt til å forebygge brann i byggverk

Bestemmelsen samler alle krav til brukere av byggverk. Bruker har det primære ansvaret for å benytte byggverket i samsvar med krav som gjelder for byggverket, og på en måte som ikke medfører fare for brann. Herunder skal brukeren holde byggverket ryddig og sørge for at rømningsveiene er fremkommelige.

Brukeren har imidlertid også plikter som berører eiers plikt til å sikre byggverket mot brann. Bruker skal ha oversikt over brannrisikoen og informere eier om endringer, skade og forfall i byggverket som har betydning for sikkerheten mot brann.

Virksomheter har en plikt til å arbeide systematisk for å sikre at byggverket brukes i samsvar med kravene til sikkerhet mot brann. Denne plikten må ses i sammenheng med eiers plikt til å sikre byggtekniske krav ved systematisk arbeid. Brukers plikt vil skille seg fra denne ved at den i større grad retter seg mot ansatte og andre som oppholder seg i byggverket. Brukers plikt til systematisk forebyggende arbeid vil i så måte ligge nærmere den alminnelige internkontrollen etter internkontrollforskriften. Vi mener likevel det er riktig å regulere brukers plikt til systematisk arbeid i forskrift om brannforebygging, fordi dette vil skape større klarhet i pliktfordelingen mellom eier og bruker. Det vil også gjøre det lettere for den enkelte å få oversikt over sine plikter i det forebyggende arbeidet.

III Kommunens forebyggende plikter

Bestemmelsene i dette kapitlet har hjemmelsgrunnlag i brann- og eksplosjonsvernloven §§ 9, 10, 11 og 13.

§ 8 Kommunens plikt til systematisk forebyggende arbeid

Bestemmelsen slår fast den alminnelige plikten for kommunene til å arbeide systematisk for å redusere sannsynligheten for og konsekvensene av brann. Denne plikten er knyttet til den overordnede organiseringen av det forebyggende arbeidet i kommunen, og er i så måte uavhengig av de konkrete tiltakene som iverettes for å forebygge brann.

Kommunen skal fastsette langsiktige mål og strategier for å kunne prioritere tiltak, sørge for samarbeid og evaluere det forebyggende arbeidet. Kravene til evaluering har en parallell i forslag til ny § 9 annet ledd annet punktum i brann- og eksplosjonsvernloven, som innebærer at kommunen skal evaluere hendelser for å sikre kontinuerlig læring og forbedring av det forebyggende og beredskapsmessige arbeidet.

Forventningene til kommunene etter denne bestemmelsene vil variere, blant annet med ressursene kommunen har til rådighet, risikobildet og kompleksiteten i det forebyggende

arbeidet. Plikten til systematisk forebyggende arbeid vil dermed være lite omfattende i små kommuner med oversiktlige og stabile risikoforhold.

§ 9 Kommunens plikt til å analysere risiko og sårbarhet for brann og andre ulykker

Bestemmelsen presiserer kommunens plikt til å gjøre en konkret vurdering av sannsynligheten for og konsekvenser av brann og lignende ulykker. Plikten gjelder både innenfor kommunen og i områder utenfor kommunen som kan få betydning for kommunen.

Det er en uttrykkelig plikt til å kartlegge utsatte grupper i kommunen som har en særskilt risiko for å omkomme eller bli skadet i brann. Denne kartleggingen må ta utgangspunkt i etablert kunnskap om risikogrupper, og forutsetter at det foretas lokale undersøkelser så langt det er nødvendig for å ha et grunnlag for å vurdere egnede tiltak mot disse gruppene. Plikten rekker imidlertid ikke så langt at kommunen må kartlegge enkeltpersoner som har en særskilt risiko for å omkomme eller bli skadet i brann.

§ 10 Kommunens plikt til å planlegge og gjennomføre tiltak mot brann

Bestemmelsen presiserer den grunnleggende plikten til å planlegge og gjennomføre egnede tiltak for å redusere sannsynligheten for og konsekvensene av brann. Tiltakene skal planlegges med utgangspunkt i de overordnede målene og strategiene for det forebyggende arbeidet, og de skal gjennomføres i samsvar med planen, hendelser og andre forhold kommunen blir oppmerksom på i det forebyggende arbeidet. Bestemmelsen viser i så måte til en økende konkretisering under planleggingen, fra de langsiktige målsettingene, videre til den generelle planleggingen og endelig til den konkrete gjennomføringen av tiltak mot risikoobjekter og risikogrupper.

§ 11 Kommunens plikt til å bidra til økt kunnskap om brann

Bestemmelsen innebærer en plikt til innhenting av og formidling av kunnskap om kritiske risikofaktorer ved brann. Plikten har en parallell i forslag til ny § 10 a i brann- og eksplosjonsvernloven, som innebærer at kommunen skal rapportere om alle ressurser, hendelser og evalueringer etter forslaget § 9 annet ledd annet punktum. Plikten til formidling av kunnskap dekkes av den alminnelige gjennomføringsplikten i forskriftens § 10, men innebærer likevel en fremheving av kunnskapsformidling som virkemiddel i det forebyggende arbeidet.

Bestemmelsen er begrenset til en *bidragsplikt* og en *innhentingsplikt*. Den innebærer ikke en plikt for kommunen til å gjennomføre selvstendige undersøkelser utover sin rapporteringsplikt for hendelser. Innholdet i bestemmelsen må ut over dette presiseres gjennom veiledning og praksis.

§ 12 Kommunens plikt til å feie og føre tilsyn med fyringsanlegg

Bestemmelsen viderefører ikke de eksakte kravene til hyppighet på feiing av og tilsyn med fyringsanlegg. Brannstatistikk og SINTEF NBL sin undersøkelse av feiervesenet indikerer at gjeldende frekvenskrav ikke er tilpasset det faktiske risikobildet. Branner som skyldes piper og

ildsteder er sjelden årsak til dødsfall eller alvorlig skade. Årlig registreres det imidlertid om lag 1500 pipebranner som ikke utvikler seg til boligbranner. Det er derfor fortsatt behov for oppmerksomhet på fyringsanlegg.

Dagens feie- og tilsynsfrekvens er gjennomført over mange år, og kommunene har dermed fått en viss kjennskap til de lokale behovene for feiing og tilsyn. Feierne besitter også den beste kompetansen til å gjøre den konkrete risikovurderingen, blant annet basert på fyringsmønster, kvaliteten på fyringsanlegget og byggverket og nærmiljøets karakter. Feierne er dermed også de nærmeste til å vurdere feiing og tilsyn mot andre virkemidler, som for eksempel informasjon om fyringssikkerhet. DSB mener derfor at kommunene selv bør gjøre den konkrete vurderingen av risiko ved fyringsanlegg, og hvilke virkemidler den vil benytte for å ivareta brann sikkerheten på dette området.

Det foreslås derfor at feiing og tilsyn skal gjennomføres ved behov. Det innebærer at kommunen må gjennomføre en selvstendig vurdering av risiko og alternative fremgangsmåter for sikring av fyringsanlegg.

Bestemmelsen utvider området for tilsyn med fyringsanlegg, ved at slike tilsyn i bolig og fritidsbolig også kan omfatte røykvarslere, sløkkeutstyr og fremkommelighet i rømningsveier. Hjemmelsgrunnlaget for dette er brann- og eksplosjonsvernloven § 11 første ledd bokstav h) og tredje ledd. DSB kan se at det kan stilles spørsmål ved dette grunnlaget. Røykvarslere, sløkkeutstyr og fremkommelighet i rømningsveier er imidlertid viktige for sikkerheten i boliger og fritidsboliger. Tilsyn med disse pliktene er lite ressurskrevende når kommunen allerede er tilstede for å føre tilsyn med fyringsanlegget, samtidig som sanksjonsmulighetene ved tilsynet kan være effektivt for å oppnå pliktoppfyllelse der andre virkemidler ikke fører frem. Det er grunn til å understreke at bestemmelsen ikke innebærer en plikt for kommunene til å gjennomføre slike tilsyn. Den vurderer selv om andre virkemidler vil være mer effektivt for å sikre gjennomføring av pliktene. Det er presisert at en eventuell utvidelse av tilsynet ikke kan finansieres av gebyret for feiing og tilsyn med fyringsanlegget. På bakgrunn av en samlet vurdering av dette mener DSB at det er grunnlag for å utvide hjemmelen for tilsyn med fyringsanlegg.

§ 13 Kommunens plikt til å dokumentere at kravene i forskriften er oppfylt

Bestemmelsen viderefører kommunens plikt til å dokumentere at den oppfylder sine plikter etter forskriften. Bestemmelsen innebærer ikke i seg selv en rapporteringsplikt, men dette vil følge av §§ 10 og 33 i brann- og eksplosjonsvernloven.

IV Sluttbestemmelser

Bestemmelsene i dette kapitlet har hjemmelsgrunnlag i brann- og eksplosjonsvernloven §§ 6, 8, 9, 10, 11, 13, 26 og 27.

§ 14 Krav til omsetning og merking av brannvernutstyr

Bestemmelsen viderefører krav til omsetning og merking av bærbart brannsløkkeapparat og tilleggsutstyr. Siden bestemmelsen retter seg mot de som omsetter slike produkter, skiller den

seg fra de øvrige pliktene i forskriften. Kravet i bestemmelsen er imidlertid ikke dekket av produktregelverket i dag. Den videreføres derfor inntil videre.

§ 15 Ikrafttreden

Bestemmelsen fastslår tidspunktet for forskriftens ikrafttreden.

4.2 Bestemmelser som ikke er videreført fra gjeldende forskrift

Den lavere detaljeringsgraden i forslaget innebærer at mange spesifikke krav i tidligere forskrift er utelatt, uten at dette tar sikte på noen reell endring i ansvaret for de enkelte aktørene. Dette gjelder en rekke detaljerte krav til organisering og tekniske tiltak i byggverk, og det gjelder enkelte av kravene til kommunenes forebyggende arbeid. Hensynene bak disse reglene er i forslaget ivaretatt av de andre bestemmelsene i forskriften.

Det uttrykkelige kravet til brannvernleder i gjeldende forskrift § 3-2 er tatt vekk. For det første er det ikke sett behov for videreføring av dette kravet, særlig fordi hensynene bak kravet ivaretas av andre organisatoriske plikter. For det andre har dette kravet ført til tvil om eiers og brukers ansvar for det brannforebyggende arbeidet.

En rekke plikter er også fjernet fordi de i tilstrekkelig grad er dekket av plikter i brann- og eksplosjonsvernloven og tilgrensende regelverk. Kommunens plikt til å sørge for vannforsyning og atkomst for brannvesenet etter gjeldende forskrift §§ 5-4 og 5-5 dekkes i tilstrekkelig grad av plikter i plan- og bygningsloven, og foreslås derfor fjernet.

Pliktene i gjeldende forskrift kapittel 8 og § 9-2 er i tilstrekkelig grad dekket av det alminnelige aktsomhetskravet i brann- og eksplosjonsvernloven § 5, og delvis av forskrift om håndtering av farlig stoff. Det må også kunne legges til grunn at hensynene bak disse bestemmelsene kan ivaretas gjennom informasjon om brannfarlig atferd. Forbudet mot bruk av ild utendørs i visse deler av året kan dessuten virke mot sin hensikt, ved at det svekker betydningen av aktsomhetskravet i andre perioder. Disse bestemmelsene foreslås derfor fjernet.

Omsetningskravet for røykvarslere i gjeldende forskrift § 9-1 første ledd reguleres av forskrift 26. mars 2010 nr. 489 om tekniske krav til byggverk og foreslås derfor fjernet.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget medfører få reelle endringer som vil få økonomiske eller administrative konsekvenser for pliktsubjektene i forskriften.

Den alminnelige plikten for eier til å ha oversikt over kravene til byggverket og vurdere risikoen for brann antas å ha liten økonomisk betydning. Det samme gjelder den begrensede utvidelsen av plikten til å ha røykvarslere i bolig og fritidsbolig. Bruker får ingen nye plikter av økonomisk betydning. Det er også grunn til å tro at den generelle forenklingen av forskriften og tydeliggjøringen av pliktsubjekter og pliktinnhold kan forenkle det forebyggende arbeidet i byggverk, og dermed føre til mer effektive prosesser ved planlegging av sikkerhetsarbeidet og

gjennomføring av tiltak. Over noe tid kan dette også innebære en besparelse for eiere og brukere av byggverk.

Forslaget innebærer en viss omlegging av pliktene for kommunene. På den ene siden er en rekke detaljerte krav til det forebyggende arbeidet fjernet. De fleste av disse oppgavene vil kommunen fortsatt måtte gjennomføre. Det er imidlertid et mål at kommunen over tid kan bruke mindre ressurser på tilsyn med særskilte brannobjekter, og at den ut over dette kan gjøre en lokal vurdering som sørger for mest mulig effektiv utnyttelse av ressursene. Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen 26. juni 2002 nr. 729 setter imidlertid minstekrav til bemanning for å løse de forebyggende oppgavene. Eventuell effektivisering vil derfor ikke uten videre føre til reduserte kostnader for kommunene.

På den andre siden er det gitt tydeligere krav til organiseringen av det forebyggende arbeidet i kommunene. Også i gjeldende forskrift er det en forutsetning at en risikovurdering ligger til grunn for kommunens arbeid. Videre er det visse krav til samarbeid, planlegging og rapportering. Det er likevel meningen at den nye forskriften skal innebære en innskjerping av plikten til systematisk forebyggende arbeid. For mange kommuner, særlig der brannvesenene er organisert i store enheter, vil denne plikten allerede være oppfylt. I mange små kommuner vil arbeidet måtte omorganiseres, blant annet ved mer samarbeid mellom enheter og organer i kommunen, ved at det settes av mer ressurser til planlegging og skaffes kompetanse til informasjonsarbeid og lignende. Det vil i stor grad være opp til kommunene hvordan de velger å oppfylle disse pliktene. Om nødvendig må pliktene løses ved utvidet samarbeid med andre kommuner, for eksempel gjennom felles brannvesen organisert som interkommunalt selskap. Det kan også være aktuelt med mindre omfattende samarbeid.

Det er vanskelig å fastlå hvilke økonomiske og administrative konsekvenser dette vil få for kommunene. DSB legger imidlertid til grunn at konsekvensene blir begrenset. Grunnen til det er at pliktene i stor grad er begrenset til en presisering og utfylling av gjeldende plikter, at kravene i henhold til pliktene vil variere mye med lokale forhold og at kommunene vil kunne vurdere hvordan den best oppfyller pliktene.

Vedlegg: Forslag til ny forskrift om brannforebyggende tiltak

Forskrift om brannforebygging

Fastsatt av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap [...] med hjemmel i lov 14. juni 2002 nr 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) § 6, § 8, § 9, § 10, § 11, § 13, § 26, § 27 og § 43 bokstav a, jf. Justis- og politidepartementets delegeringsvedtak 1. september 2003 nr. 1161.

I Innledende bestemmelser

§ 1 Formål

Forskriften har som formål å styrke det forebyggende arbeidet mot brann. Med forebygging menes tiltak for å redusere sannsynligheten for brann, og begrense konsekvensene slike ulykker kan få for liv, helse, miljø og materielle verdier.

§ 2 Virkeområde

Forskriften regulerer eiers og brukers plikter til å forebygge brann gjennom organisatoriske og tekniske tiltak i byggverk, samt kommunens forebyggende plikter. Pliktene i forskriften omfatter også forebygging av eksplosjon og annen ulykke med brannfarlig, eksplosjonsfarlig, reaksjonsfarlig eller trykksatt stoff så langt de passer.

II Forebyggende plikter for eiere og brukere av byggverk

§ 3 Eiers plikt til å organisere det forebyggende arbeidet i byggverk

Eier skal ha oversikt over krav til brannsikkerhet for byggverket i lover, forskrifter og tillatelser. Eieren skal sørge for at bruker er orientert om kravene til brannsikkerhet som gjelder for bruk av byggverket. Er det flere brukere av byggverket, skal eieren sikre at all bruk samordnes for å forebygge brann.

Eieren skal til enhver tid ha oversikt over og vurdere risikoen for brann i byggverket. Eieren skal sørge for kontroll av branntekniske konstruksjoner og sikkerhetsinnretninger for å sikre at de fungerer etter sin hensikt.

Eier som er en virksomhet skal gjennom systematisk sikkerhetsarbeid sikre at branntekniske krav til byggverket blir overholdt. Eieren skal fastsette mål og iverksette planer og tiltak for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av branntekniske krav i byggverkets levetid. Eieren skal i nødvendig utstrekning samarbeide med bruker om sikkerhetsarbeidet. Eieren skal evaluere sikkerhetsarbeidet jevnlig for å sikre at det fungerer som forutsatt.

Eier som er en virksomhet skal dokumentere at den oppfyller sine plikter etter denne forskriften.

§ 4 Eiers plikt til å sikre byggverk mot brann

Eier skal sørge for at branntekniske krav som gjelder for byggverket er oppfylt. Eieren skal sørge for at branntekniske konstruksjoner og sikkerhetsinnretninger fungerer etter sin hensikt. Eieren skal så langt som mulig sørge for at byggverket brukes i samsvar med brukstillatelsen.

Eier som er en virksomhet skal sørge for at byggverk som er oppført i samsvar med tillatelse etter byggeregler gjeldende før plan- og bygningslov 14. juni 1985 nr. 77, eller som er oppført uten krav til tillatelse, blir oppgradert slik at det har en tilfredsstillende sikkerhet mot brann. For at det skal foreligge tilfredsstillende sikkerhet må det være tilrettelagt for effektiv varsling og slokking av brann, samt rask og sikker rømning fra byggverket.

§ 5 Eiers plikt til å ha røykvarsler og manuelt sløkkeutstyr i bolig og fritidsbolig

Eier skal sørge for at bolig og fritidsbolig har tilstrekkelig antall røykvarslere eller brannalarmanlegg. Det skal være minst en røykvarsler eller detektor per etasje som dekker områdene kjøkken, stue, sone utenfor soverom og tekniske rom. Alarmen skal kunne høres tydelig på oppholdsrom og soverom når mellomliggende dører er lukket.

Eieren skal sørge for at bolig og fritidsbolig er utstyrt med minst ett av følgende sløkkeutstyr som kan benyttes i alle rom:

- a) pulverapparat på minimum 6 kg med ABC-pulver

- b) skum- eller vannapparat på minimum 9 liter
- c) skum- eller vannapparat på minimum 6 liter med effektivitetsklasse på minimum 21A
- d) formfast brannslange med innvendig diameter på minimum 10 mm eller mer
- e) annet manuelt slukkeutstyr med tilsvarende slukkekapasitet

§ 6 Eiers plikt til å vedlikeholde fyringsanlegg og tilrettelegge for feiing

Eier av byggverk skal melde fra til kommunen når det er installert nytt ildsted eller foretatt andre vesentlige endringer ved fyringsanlegget.

Eieren skal sørge for at fyringsanlegget virker som forutsatt. Anlegget skal ikke brukes dersom det blir oppdaget feil som kan øke risikoen for brann.

Etter mottatt varsel skal eieren sørge for at feieren har tilfredsstillende atkomst for feiing og uttak av sot.

§ 7 Brukers plikt til å forebygge brann i byggverk

Bruker skal sørge for at byggverket brukes i samsvar med krav som gjelder for byggverket, og på en måte som ikke medfører fare for brann. Brukeren skal holde byggverket ryddig for å unngå unødig risiko for antennelse og brannspredning. Brukeren skal sørge for at rømningsveiene er fremkommelige.

Brukeren skal til enhver tid ha oversikt over og vurdere risikoen for brann i den delen av byggverket den disponerer. Brukeren skal informere eieren om endringer, skade og forfall i byggverket som har betydning for sikkerheten mot brann.

Bruker som er en virksomhet skal arbeide systematisk for å sikre at byggverket brukes i samsvar med krav til sikkerhet mot brann. Brukeren skal fastsette mål og iverksette planer og tiltak for å avdekke, rette opp og forebygge brannfarlig bruk av byggverket. Brukeren skal sørge for at personer med arbeidsplass i byggverket har tilstrekkelige kunnskaper og ferdigheter i brannforebygging, og at andre som oppholder seg i byggverket får tiltrekkelig informasjon om hvordan de skal unngå brann og opptre ved brann. Brukeren skal i nødvendig utstrekning

samarbeide med eier og andre brukere om sikkerhetsarbeidet. Brukeren skal evaluere sikkerhetsarbeidet jevnlig for å sikre at det fungerer som forutsatt.

Bruker som er en virksomhet skal dokumentere at den oppfyller sine plikter etter denne forskriften.

II Kommunens forebyggende plikter

§ 8 Kommunens plikt til systematisk forebyggende arbeid

Kommunen skal arbeide systematisk for å redusere sannsynligheten for og konsekvensene av brann.

Kommunen skal fastsette langsiktige mål og strategier for å kunne prioritere tiltak i det forebyggende arbeidet.

Kommunen skal i nødvendig utstrekning sørge for samarbeid om det forebyggende arbeidet mellom organer og enheter i kommunen, og søke samarbeid med andre offentlige organer og private aktører.

Kommunen skal evaluere det forebyggende arbeidet for å sikre kontinuerlig læring og forbedring.

§ 9 Kommunens plikt til å vurdere risiko og sårbarhet for brann

Kommunen skal vurdere sannsynligheten for og konsekvensene av brann som kan få betydning for kommunen.

Kommunen skal så langt som mulig kartlegge utsatte grupper i kommunen som har en særskilt risiko for å omkomme eller bli skadet av brann.

§ 10 Kommunens plikt til å planlegge og gjennomføre tiltak mot brann

Kommunen skal utarbeide en plan som begrunner de tiltak den skal gjennomføre for å redusere sannsynligheten for og konsekvensene av brann. Planen skal ta utgangspunkt i kommunens mål og strategier for det forebyggende arbeidet.

Kommunen skal gjennomføre tilsyn og andre tiltak mot brann. Tiltakene skal prioriteres i samsvar med planen, hendelser og andre forhold kommunen blir oppmerksom på i det forebyggende arbeidet.

§ 11 Kommunens plikt til å bidra til økt kunnskap om brann

Kommunen skal i nødvendig utstrekning bidra til innhenting av og formidling av kunnskap om:

- a) årsaker til brann og brannspredning
- b) kjennetegn ved personer som omkommer og blir skadet i brann
- c) kjennetegn ved byggverk og nærmiljø som blir involvert i brann
- d) hvilke forebyggende og beredskapsmessige tiltak som har betydning for forløpet og utfallet av brann

§ 12 Kommunens plikt til å feie og føre tilsyn med fyringsanlegg

Kommunen skal sørge for at røykkanaler i fyringsanlegg brukt til oppvarming av byggverk blir feiet ved behov. Feiingen skal utføres på en faglig tilfredsstillende måte med minst mulig ulempe for eier og bruker.

Kommunen skal sørge for at det ved behov blir ført tilsyn med fyringsanlegget. I bolig og fritidsbolig kan kontroll av røykvarslere, slukkeutstyr og fremkommelighet i rømningsveier inngå i tilsynet. Kommunen har ikke adgang til å fastsette gebyr for omkostninger ved gjennomføring av tilsynet ut over selve fyringsanlegget.

§ 13 Kommunens plikt til å dokumentere at kravene i forskriften er oppfylt

Kommunen skal dokumentere at den oppfylder sine plikter etter denne forskriften.

IV Sluttbestemmelser

§ 14 Krav til omsetning og merking av brannvernutstyr

Bærbart brannslukkeapparat kan kun omsettes dersom det er testet og sertifisert i samsvar med kravene i forskrift 9. juni 1999 nr. 721 om trykkpåkjent utstyr, og i tillegg er typegodkjent av anerkjent sertifiseringsorgan etter NS-EN 3 eller annen likeverdig standard med hensyn til funksjonalitet og effektivitet.

Tilleggsutstyr som er ment til bekjempelse av brann skal merkes. Av merkingen skal det tydelig framgå at utstyret har begrenset slokkekapasitet og ikke kan erstatte påbudt manuelt slukkeutstyr. Merkingen skal være på norsk.

§ 15 Ikrafttreden

Forskriften trer i kraft [...].

Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 26. juni 2002 nr 847 om brannforebyggende tiltak og tilsyn.